

Chùa Cúc (Trung Sơn Trầm) nơi giao thoa tín ngưỡng Tam giáo

ISSN: 2734-9195 08:30 28/02/2025

Ba pho tượng cùng hiện diện trong gian thờ chính thể hiện ba trạng thái tâm linh quan trọng: trí tuệ tĩnh lặng (Thái Thượng Lão Quân), giác ngộ giải thoát (đức Phật Tuyết Sơn) và niềm vui viên mãn (Bồ tát Di Lặc).

Một ngày đầu xuân, trong làn mưa phùn se lạnh, đoàn chúng tôi có dịp ghé thăm chùa Cúc, hay còn gọi là chùa Trung Sơn Trầm, tọa lạc tại phường Trung Sơn Trầm, thị xã Sơn Tây, Hà Nội.

Ngôi chùa mang lại cảm giác yên bình, thanh tịnh, như một thoáng tĩnh lặng giữa dòng chảy hối hả của cuộc sống hiện đại.

Ngay từ cổng chùa, từng lớp gạch đá ong cổ kính dường như kể câu chuyện về thời gian. Trước cổng, bức tượng cụ rùa bằng đá phủ rêu phong hiện lên như biểu tượng của sự trường thọ. Phía trên cổng, hai pho tượng Hộ pháp canh giữ, mang ý nghĩa bảo vệ chốn thiền môn, giữ gìn sự tĩnh lặng và thanh khiết cho nơi thờ tự linh thiêng.

Tiến vào bên trong, khuôn viên chùa mở ra với hai biểu tượng đặc sắc của Phật giáo: bên trái là khu vườn tái hiện cảnh đức Phật Đản sinh tại vườn Lâm Tỳ Ni, biểu trưng cho sự khởi đầu của trí tuệ và giác ngộ; bên phải là tượng Phật nhập Niết Bàn bằng đá, gợi nhắc đến sự giải thoát tối thượng, chấm dứt khổ đau luân hồi.

Khu chính điện là nơi thờ tự trang nghiêm với các pho tượng Phật, Bồ tát, Đức Thánh Hiền, Đức Chúa Ông và Hộ pháp, tất cả đều được dát vàng, phản chiếu ánh sáng từ bi và trí tuệ của đức Phật.

Không gian nơi đây được thiết kế với những mảng núi đá ốp sát tường, tạo cảm giác như hòa mình vào tự nhiên.

Dưới chân các ban thờ, những quả cầu đá từ thạch anh, mã não tự nhiên thu hút linh khí của đất trời, mang lại nguồn năng lượng tích cực, đồng thời tăng thêm vẻ đẹp hài hòa, thanh nhã.

Điểm nhấn đặc biệt nhất của chùa Cúc chính là gian thờ bên trong cùng, nơi hội tụ ba bức tượng linh thiêng: Thái Thượng Lão Quân, đức Phật Tuyết Sơn và Bồ tát Di Lặc.

Sự sắp đặt này không chỉ mang ý nghĩa tâm linh sâu sắc mà còn phản ánh triết lý Tam giáo đồng nguyên – sự hòa quyện giữa Phật giáo, Đạo giáo trong văn hóa tín ngưỡng Việt Nam.

Thái Thượng Lão Quân, biểu tượng của Đạo giáo, tượng trưng cho trí tuệ siêu việt và sự thanh tịnh nội tâm. Bức tượng gợi nhắc người chiêm bái về tầm quan trọng của việc tu dưỡng bản thân, đạt đến sự an nhiên và trường sinh.

Đức Phật Tuyết Sơn, hiện thân của đức Thích Ca Mâu Ni, hình ảnh này gợi nhớ về quãng thời gian khắc nghiệt khi đức Phật rời bỏ đời sống vương giả để tìm kiếm con đường thoát khỏi khổ đau phiền não.

Bức tượng là biểu tượng của sự giác ngộ, khổ hạnh và trí tuệ sâu sắc, nhắc nhở chúng sinh về con đường tìm kiếm chân lý và giải thoát khỏi vòng sinh tử luân hồi.

Bồ tát Di Lặc, với hình ảnh từ bi và niềm vui viên mãn, là biểu tượng của hạnh phúc và sự an lạc trong tương lai. Ngài mang đến thông điệp về lòng bao dung, tình thương và niềm hy vọng cho nhân loại.

Ba pho tượng cùng hiện diện trong gian thờ chính không chỉ mang ý nghĩa về sự hòa hợp giữa ba dòng tư tưởng lớn, mà còn thể hiện ba trạng thái tâm linh quan trọng: trí tuệ tĩnh lặng (Thái Thượng Lão Quân), giác ngộ giải thoát (đức Phật Tuyết Sơn) và niềm vui viên mãn (Bồ tát Di Lặc). Đây cũng là hành trình tu tập hướng tới sự trọn vẹn của mỗi hành giả trên con đường tìm cầu chân lý và an

lạc nội tâm.

Về mặt phong thủy, ba pho tượng này không chỉ bảo hộ không gian tâm linh mà còn mang lại sự cân bằng năng lượng: Thái Thượng Lão Quân đem đến sự trường thọ; đức Phật Tuyết Sơn lan tỏa trí tuệ giải thoát; Bồ tát Di Lặc thu hút năng lượng tích cực, mang lại hạnh phúc và may mắn.

Bước lên tầng 2 của chùa Cúc là không gian tôn nghiêm thờ bảy tượng Phật Dược Sư, mỗi pho tượng mang một kết ấn tay riêng biệt, tượng trưng cho những nguyện lớn của đức Phật Dược Sư trong hành trình cứu độ chúng sinh. Đây không chỉ là nơi để cầu nguyện sức khỏe và bình an mà còn là không gian thiêng liêng giúp người hành hương chiêm nghiệm sâu sắc về năng lượng chữa lành và trí tuệ vô biên. Theo kinh điển Phật giáo, đức Phật Dược Sư đã phát ra 12 đại nguyện nhằm cứu độ muôn loài, mang lại sự an lạc cho chúng sinh.

Kết ấn tay không chỉ là biểu tượng nghệ thuật mà còn là phương tiện truyền tải năng lượng tâm linh, biểu đạt các thông điệp thiêng liêng. Bảy pho tượng tại tầng 2 chùa Cúc mỗi tượng ứng với một kết ấn tay, tượng trưng cho bảy phương diện chữa lành và khai mở trí tuệ:

Ấn vô úy (*Abhaya Mudra*) – Biểu tượng của bảo hộ và sự an lành. Cánh tay phải giơ lên ngang vai, lòng bàn tay hướng ra ngoài, biểu thị sự xua tan sợ hãi và mang lại cảm giác an toàn.

Ấn thiền định (*Dhyana Mudra*) – Tĩnh tâm và thiền định sâu sắc. Hai tay đặt trên lòng, lòng bàn tay ngửa lên, tay phải đặt lên tay trái, biểu thị sự tập trung và bình an nội tâm.

Ấn chuyển pháp luân (*Dharmachakra Mudra*) – Vòng quay của pháp lý và trí tuệ. Hai bàn tay giơ ngang trước ngực, ngón tay cái và ngón trỏ chạm nhau, tượng trưng cho sự truyền dạy giáo lý của Đức Phật.

Ấn xúc địa (*Bhumisparsha Mudra*) – Chứng ngộ chân lý. Tay phải hướng xuống đất, tay trái đặt trên đùi, biểu thị khoảnh khắc đức Phật chiến thắng Ma Vương và đạt giác ngộ.

Ấn trí tuệ (*Jnana Mudra*) – Sự khai mở và trí tuệ thâm sâu. Tay phải giơ lên với ngón cái và ngón trỏ chạm nhau, tượng trưng cho sự kết nối giữa trí tuệ và lòng từ bi.

Ấn thí nguyện (*Varada Mudra*) – Ban phát từ bi và phước lành, tay phải hướng xuống, lòng bàn tay mở ra, biểu thị sự rộng lượng và lòng từ bi vô hạn.

Ấn gia trì (Vitarka Mudra) – Chuyển hóa trí tuệ thành hành động, tượng trưng cho sự giảng pháp và truyền đạt tri thức, giúp con người hiểu sâu sắc về giáo lý nhà Phật.

Chuyến thăm chùa Cúc không chỉ là một hành trình tìm về nơi thanh tịnh, mà còn là dịp để chiêm nghiệm sâu sắc về triết lý sống hài hòa giữa trí tuệ, đạo đức và lòng từ bi. Trong từng hơi thở nơi cửa chùa, người hành hương như được nhắc nhở sống một đời có trí tuệ, vượt qua thử thách để hướng tới niềm vui và hạnh phúc viên mãn.

*****Mở rộng góc nhìn**

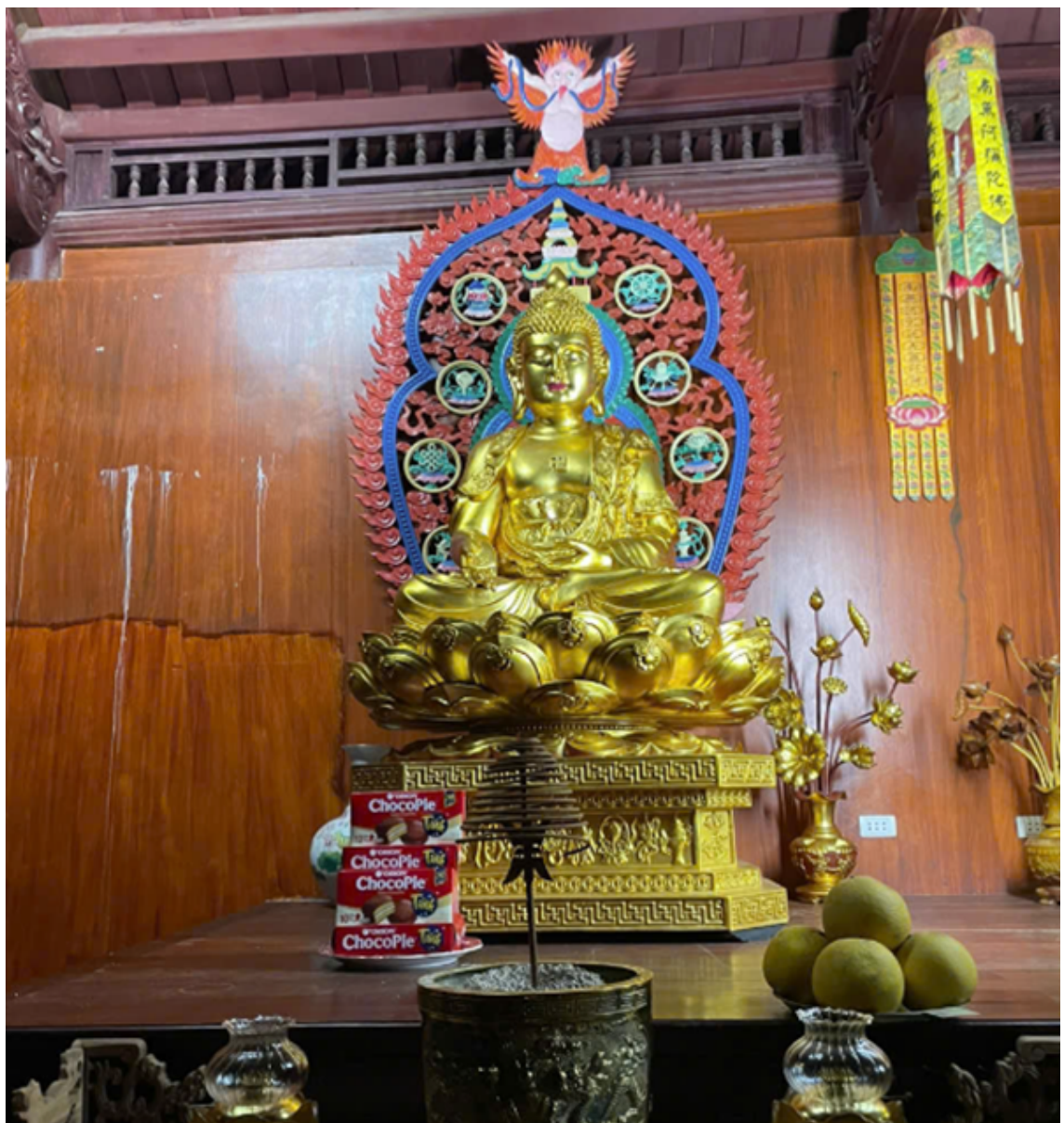
Việc thờ ba bức tượng Thái Thượng Lão Quân, Phật Tuyết Sơn và Bồ tát Di Lặc có thể được nhìn nhận như một biểu tượng mở rộng của tinh thần tam giáo đồng nguyên – triết lý dung hòa ba hệ tư tưởng lớn: Nho giáo, Phật giáo và Đạo giáo trong văn hóa phương Đông.

Dù mỗi bức tượng không trực tiếp đại diện cho từng tôn giáo, nhưng khi đặt cạnh nhau, chúng phản ánh một hành trình tu tập toàn diện: từ việc tu dưỡng đạo đức và trí tuệ (Đạo giáo qua hình ảnh Thái Thượng Lão Quân), vượt qua khổ đau để đạt giác ngộ (Phật giáo qua đức Phật Tuyết Sơn), đến việc hướng tới niềm vui, lòng từ bi và hạnh phúc viên mãn (Tư tưởng của Phật giáo Đại thừa qua hình tượng Bồ tát Di Lặc).

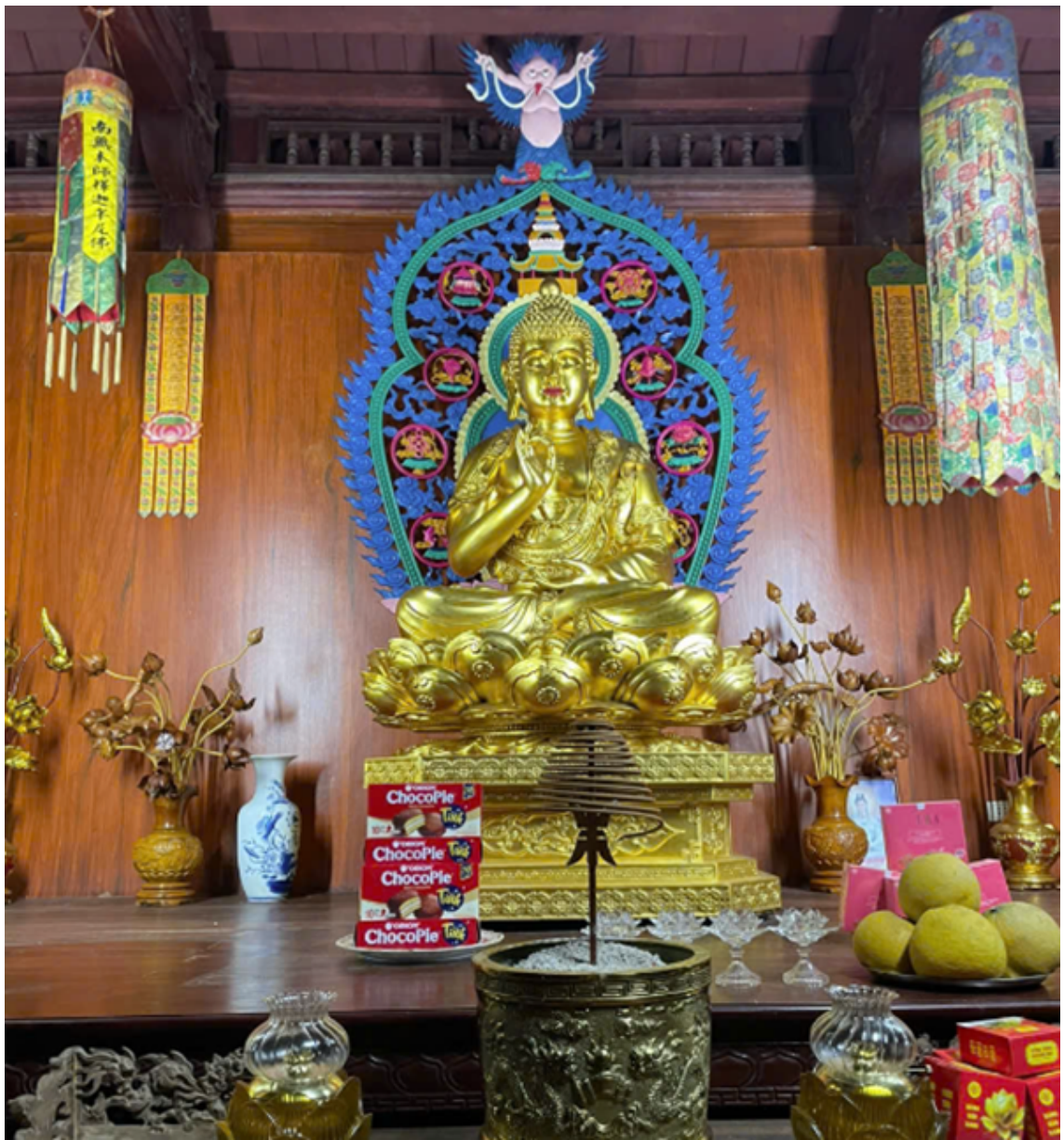
Sự kết hợp này thể hiện quan niệm dung hòa giữa ba hệ tư tưởng, nhấn mạnh rằng con đường hoàn thiện bản thân trên hành trình tu tập của mỗi hành giả không phải là sự đối lập, mà là sự hòa hợp giữa trí tuệ, đạo đức và lòng từ bi.

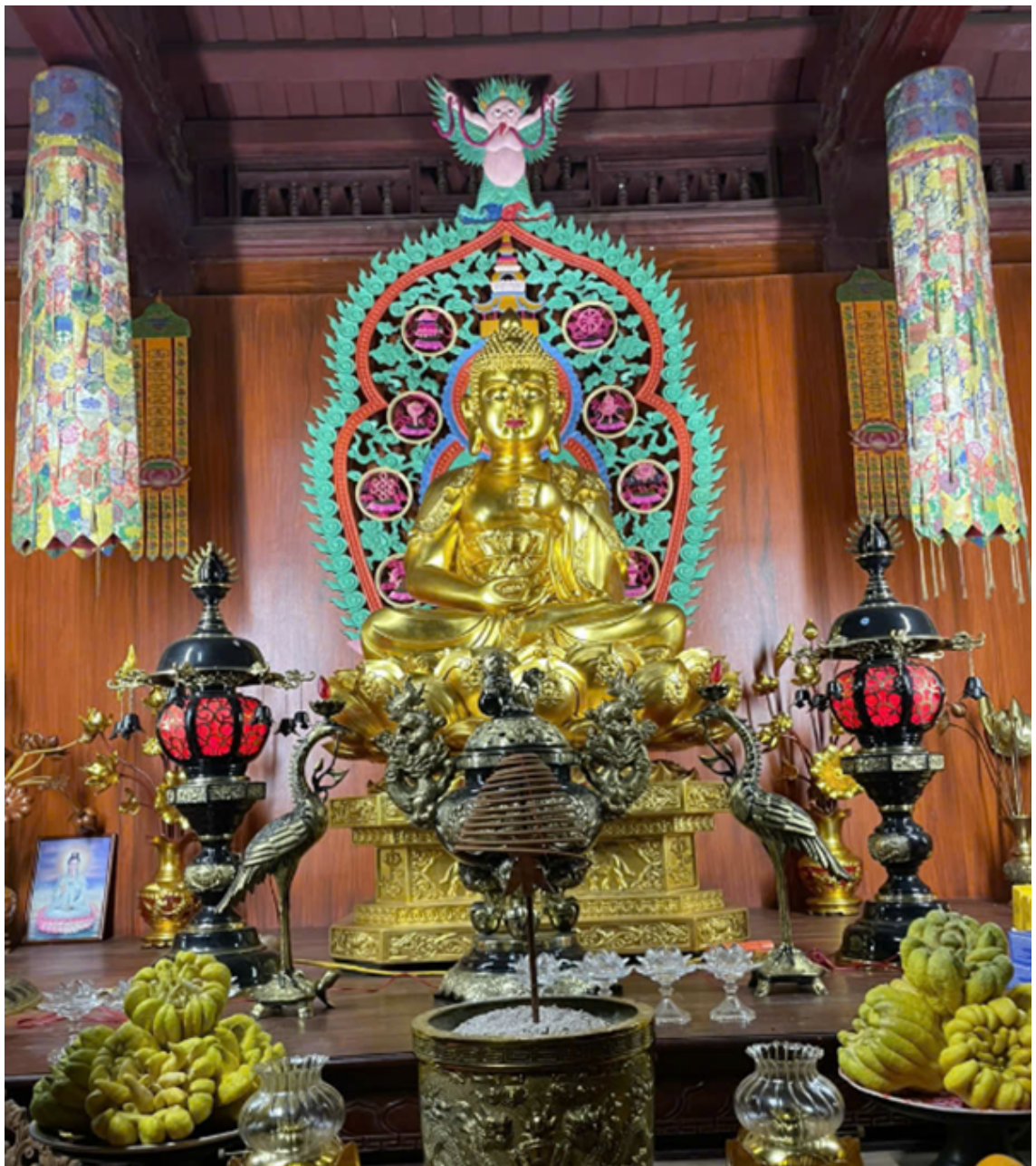
Một số hình ảnh khác tại chùa Cúc:

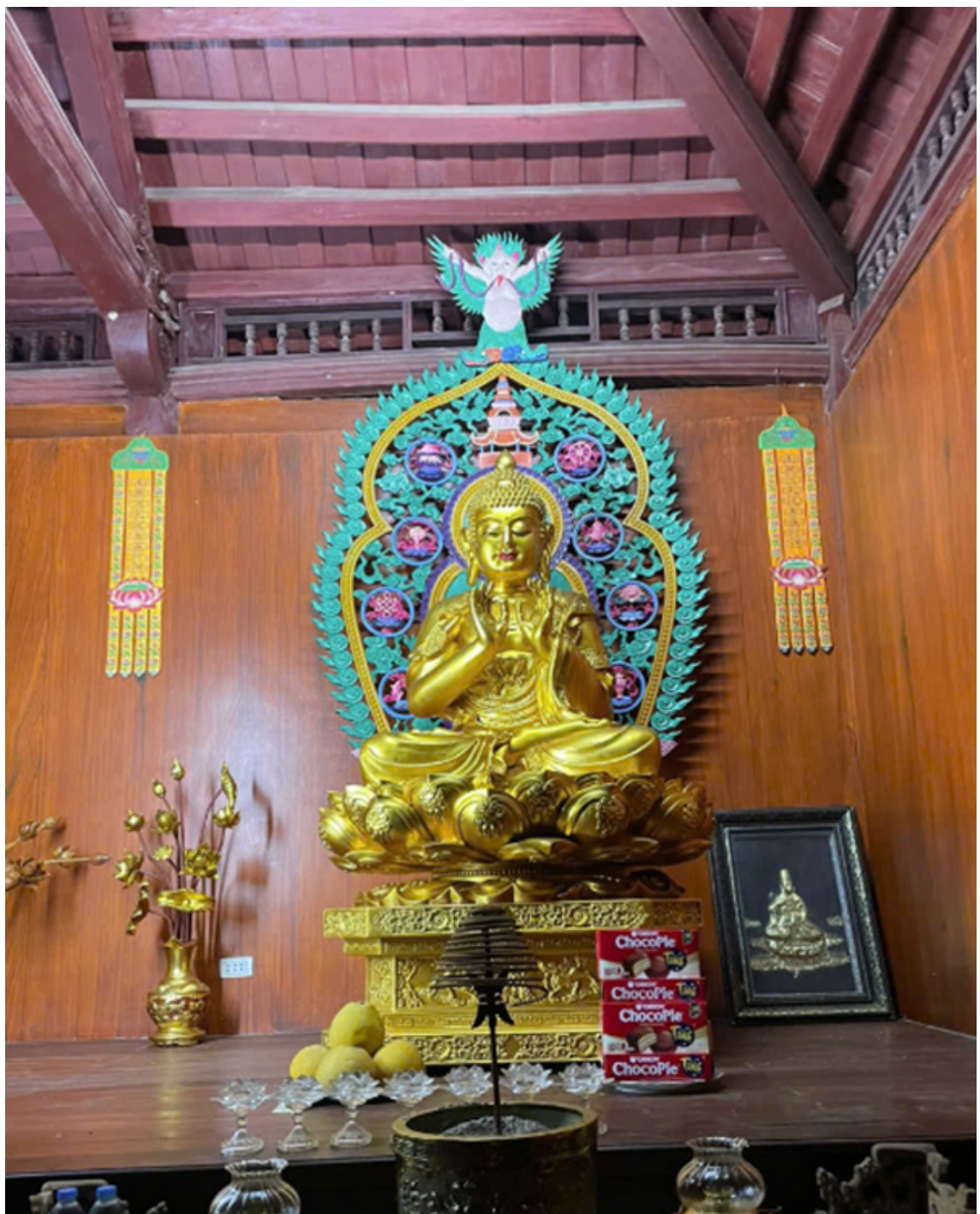

Tác giả: **Liên Tịnh**

Tham khảo tư liệu về tam giáo đồng nguyên:

<https://tapchinghiencuuphathoc.vn/phat-giao-viet-nam-va-su-dung-hop-tam-giao-thoi-tran.html>

<https://tapchinghiencuuphathoc.vn/phat-giao-dao-giao-va-nho-giao-trong-truc-lam-tong-chi-nguyen-thanh.html>